

De Wissel

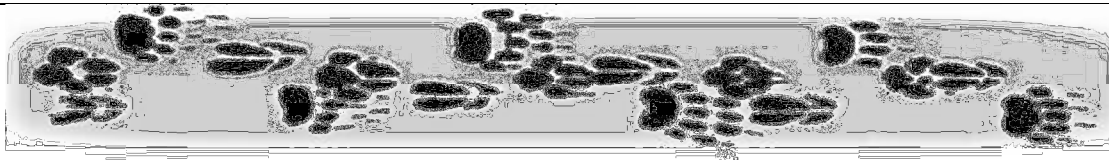
IVN afdeling Eijsden

Juni 2017

Jaargang 24 nummer 2

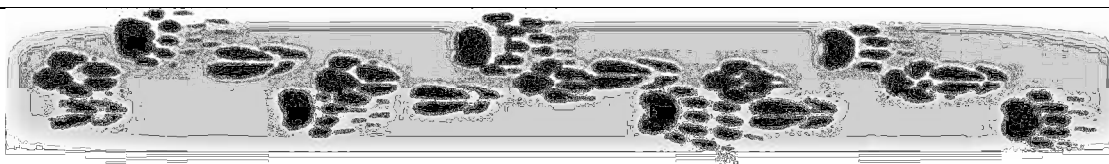

*Instituut voor natuureducatie
en duurzaamheid*

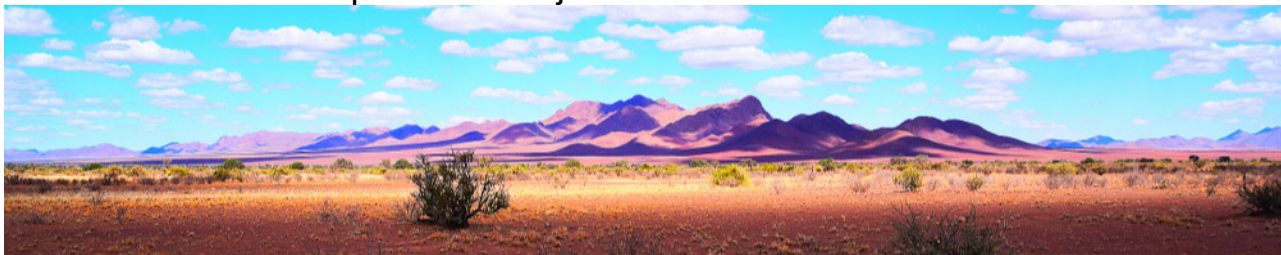
INHOUD

<i>Inhoud</i>	2
<i>Van De Redactie</i>	3
<i>Van Het Bestuur</i>	3
Natuurcursus	3
Krijtfossielen zoeken in ENCI-groeve	4
‘Kettingreactie Tihange’	5
Digitalisering (herinnering)	6
<i>Viskes vange (19)</i>	6
De Sneep (“Kommel”)	6
De naam	6
Maasvis	7
Leefwijzen en kenmerken	7
Proza Olterdissen	7
<i>Bijzondere Waarnemingen</i>	7
<i>Agenda 2017</i>	12
Lezingen 2017	12
Het “Wandelschema” & “Korte Tour”	12
Euregionale natuurwandelingen in 2017	12
Programmaoverzicht 2017 Vogelwerkgroep excursies & bijeenkomsten	12
Werkgroep Flora werkgroep (voorheen: Bloeiende Bermen)	13
Cursussen 2017	13
<i>Bijzondere Waarnemingen</i> vervolg van pagina: 11	14
Lente 2017. Gladde Slangen, Dwergblauwtjes en Iepenpages	16
Bijzondere waarnemingen/ervaringen gezocht!	23
<i>Activiteiten Stichting Eugène Dubois</i>	23
<i>Het Bestuur</i>	24

VAN DE REDACTIE

Voor uw redacteur is de tijd tussen deze Wissels omgevlogen. Vijf en een halve week daarvan heb ik doorgebracht in Namibië, Botswana en Zimbabwe. Een aaneenschakeling van bijzondere waarnemingen, bijzondere ervaringen, overweldigende landschappen, historie, enz. Misschien kom ik er nog eens over vertellen op een IVN bijeenkomst.

Misschien dacht u dat Sneeep een personage in de Harry Potter boeken is. Dat is ook zo, maar vooral toch ook een Limburgse riviervis. Meer daarover in de rubriek "Viskes vange".

Zoals gebruikelijk veel waarnemingen. Ook aandacht voor de acties voor sluiting van Belgische kerncentrales, waarbij vooral Tihange (Hoei) op onze stoep ligt.

Wel merkwaardig vind ik dat wij Nederlanders ons vooral zorgen maken over Tihange en Doel, maar dat Borsele nooit genoemd wordt. Onze eigen kerncentrale zou m.i. ook in dit rijtje van te sluiten kerncentrales thuis horen.

Voor IVN activiteiten zie de agenda, maar houdt ook onze geheel vernieuwde website in de gaten (www.ivn.nl/afdeling/eijsden), daar vind u actuele informatie over onze activiteiten.

Veel leesplezier!

Op de website van IVN Eijsden is regelmatig actueel nieuws te vinden. En, zoals u weet, ook de Wissel wordt daar gepubliceerd (in kleur). (www.ivn.nl/afdeling/eijsden)

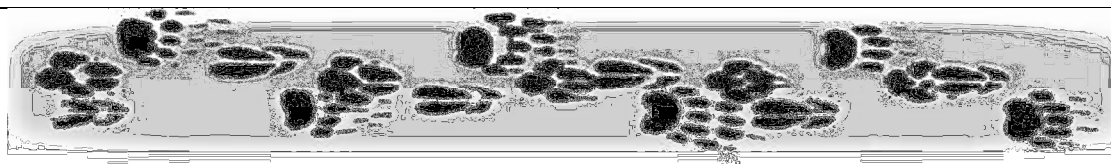
PDB

VAN HET BESTUUR

Natuurcursus

De Natuurcursus met binnen- en buitenactiviteiten verloopt succesvol. We proberen zoveel mogelijk de sprekers naderhand nog eens te noemen in de stukjes in de respectievelijke Wissels. In dit verband mag de naam van Paul Wijckmans als voorbereider van de lezing over vogels zeker niet ontbreken (naast Wiel). Alle verzorgers van de activiteiten nogmaals bedankt!

Jacques Piters

Krijtfossielen zoeken in ENCI-groeve

Datum: 17 juni 2017 8:30

Locatie: ENCI-groeve, ingang bij het (nieuwe) Bezoekerscentrum (dus niet bij de slagboom van de ENCI zelf)

Maximum aantal deelnemers: 15.

Voraf melden bij Harry Fekkers (harry@fekkers.nl) met naam, adres en tel nummer. Elke deelnemer wordt gevraagd een verklaring van akkoord bevinding "Algemene instructie en voorwaarden deelname excursies" van de NGV te ondertekenen.

Voor deelnemers onder de 18 jaar is de handtekening van ouder of voogd nodig. Kinderen onder de 12 jaar worden niet toegelaten.

Aanwezig zijn om uiterlijk 8:40 bij het Bezoekerscentrum zodat we gezamenlijk de groeve in kunnen gaan.

Iedereen moet bij zich hebben:

- een helm
- een gekleurd hesje
- stevige schoenen
- identiteitskaart

en natuurlijk:

- regenjas
- stevige hamer of geologenhamer
- beitel(s) en/of krabbers
- plastic zakjes met gripsluiting
- krantenpapier
- drinken
- eten

De leiding berust bij Dr. Wiel Schins, voorzitter van afdeling Limburg van de Nederlandse Geologische Vereniging. Die geeft uitleg, instructies en houdt toezicht op de veiligheid. Hij zal de meeste fossielen kunnen identificeren.

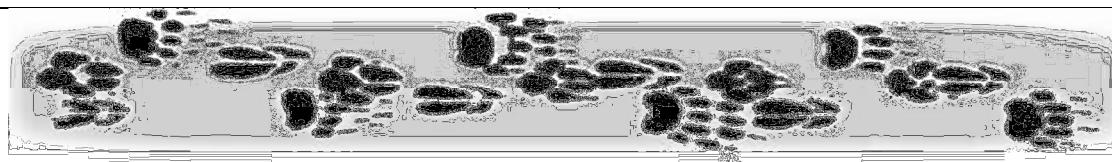
Aanspreekpunt voor IVN-ers is Harry Fekkers

Er is een ENCI veiligheidsbegeleider bij.

Allen verlaten gezamenlijk de groeve om 13:00, dus uiterlijk om 12:30 de zoekplek verlaten. Als iemand eerder weg wil of moet, dan melden bij Wiel Schins omdat de poort opengemaakt moet worden door de ENCI beveiligingsbegeleider.

Harry Fekkers

'Kettingreactie Tihange'

De Natuur en Milieufederatie Limburg vraagt uw aandacht voor de 'Kettingreactie Tihange'

Réaction en chaîne
Kettenreaktion
Kettingreactie **TIHANGE**
le 25 juin 2017

90 km de Chaîne humaine **MENSCHENKETTE MENSENKETTING**
TIHANGE - LIÈGE - MAASTRICHT - AACHEN

Deze actie, georganiseerd door Wise (Nederland) en Stichting Stop Tihange, zal plaatsvinden op 25 juni 2017 en zal laten zien hoe groot het draagvlak is voor de sluiting van de kerncentrale nabij het Belgische Hoei. Lees hieronder hoe u mee kan doen of anderzijds kan helpen deze actie tot een succes te maken.

De zwaar verouderde kerncentrale Tihange bedreigt regio Limburg. Bij een mogelijke catastrofe zijn er alleen maar verliezers. Veel mensen zijn ongerust over de staat waarin deze centrales zich bevinden en de verregaande risico's die dat met zich meebrengt. Om taferelen zoals in Fukushima en Tsjernobyl te voorkomen, zijn er veel burgers voor de sluiting van deze kerncentrales.

Naar het voorbeeld van Hands Across America laten we op zondag 25 juni 2017 door middel van een mensenketen van Aken – Maastricht – Luik – Tihange zien hoe groot het draagvlak is. Organisaties vanuit Duitsland, België en Nederland, politiek en burgers slaan letterlijk hun handen ineen om mensen op te roepen om zich aan te sluiten, zodat we met 60.000 mensen de keten van 90 km lang kunnen maken.

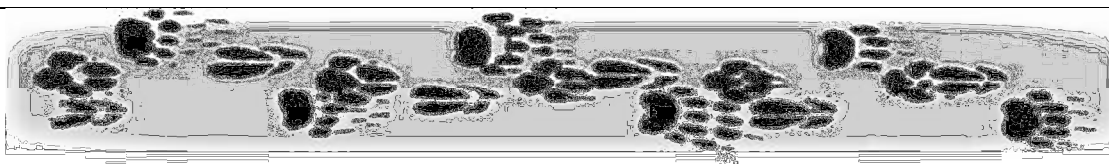
Meldt u aan via: 25juni@wisenederland.nl

Gegevens Wise:

IBAN: DE51430609672009306400
BIC: GENODEM1GLS
Ten name van: .ausgestrahlt e.V.
o.v.v. Tihange

Gegevens Stop Tihange:

IBAN: NL43 TRIO 0212 4600 13
BIC: TRIONL2U
Ten bate van Stop Tihange

Digitalisering (herinnering)

Indien u uw e-mail adres doorgeeft aan de secretaris kunnen we u ook tussendoor van activiteiten op de hoogte brengen. Ook De Wissel krijgt u dan, in kleur, via email binnen.

Daarom de oproep om indien je voorzien bent van een e-mailadres dit aan onze secretaris Jacques Piters door te geven. Het adres is

jacques_piters@hotmail.com (let op _ streepje tussen jacques en piters!)

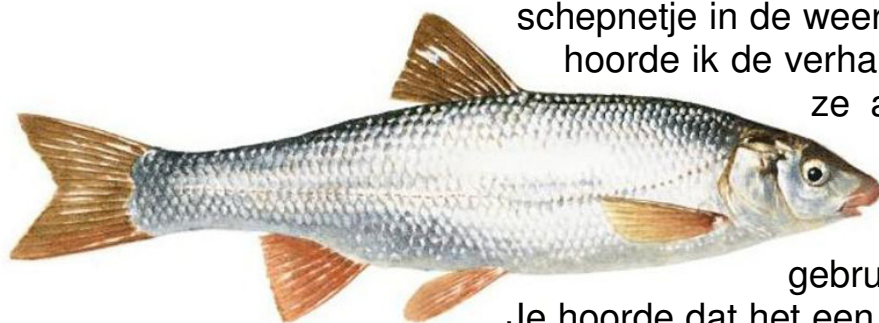
Het bestuur

VISKES VANGE (19)

De Sneep (“Kommel”)

Onvoorstelbaar veel kun je in je jeugd leren. Terwijl ik met mijn schepnetje in de weer was in de ondiepe Grindmaas, hoorde ik de verhalen van de hengelaars over wat ze allemaal voor vissen wisten te verschalken. Eén van die soorten was de “Kommel”. De naam “Sneep” werd nog niet gebruikt.

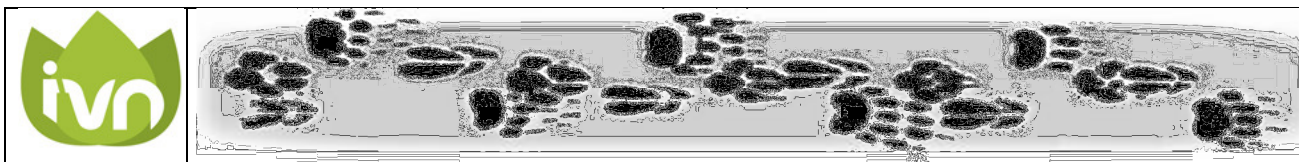
Je hoorde dat het een vis was met een beetje vreemd gevormde bek, en daar bleef het eigenlijk wel een beetje bij. De Sneep herkende je niet tussen het kleine grut in je emmertje. Veel van die jonge visjes leken nogal op elkaar. Voor hengelaars waren dat maar wat van die kleintjes, hooguit aasvisjes (“dat zien mar get van die klèngekes”). Een volwassen Sneep is daarentegen zeer herkenbaar.

De naam

In het Nederlands heet hij “Sneep”. In het Duits en Engels lezen we “Nase” en in het Frans “Hotu”.

In het Eijdsens hoorde ik het woord als vrouwelijk: “eng Kommel, twee Kommele, drie kleng Kömmelkes”. In het woordenboek van Maastricht is een Kommel mannelijk.

Woorden die in het Nederlands beginnen met de letters “sn” hangen vaak samen met de bek of neus. Denk maar aan snavel, snuiten, snotteren, Snip, Snoek en zo vele meer. Aangezien de Sneep een aparte bek heeft wordt dit ook hiermee in verband gebracht. Ook de Limburgse naam “Kommel” heeft met zijn aparte voorkomen te maken. In Weert heet hij “Kowmoel” en in Roermond “Koemoel”. De snuit van de Sneep doet qua vorm denken aan een bek (muil) van een koe. De Sneep heeft een vlezig neus met een terugwijkende onderlip. Biologen spreken van een onderstandige mond. In Echt heet hij “Sjorsteinvaeger”, vanwege het zwarte buikvlies.

Maasvis

De Sneep wordt in Nederland gezien als een typische Maasvis. Hij wordt al in 1866 vermeld als riviervis (door Van Bemmelen), maar toch denkt men dat hij misschien niet altijd in West-Europa aanwezig is geweest. Hij zou hier terecht zijn gekomen in de 19e eeuw vanuit het Rijngebied. Het woord Sneep wordt echter al in 1682 vermeld, dat is dus veel eerder (ook sprak men vroeger van Neusvis).

Leefwijzen en kenmerken

De Sneep lijkt qua vorm wel op de Meun ("Maon") en wordt ongeveer 40 cm groot. Hij leeft doorgaans in scholen. De bovenkant is blauwig van kleur en hij heeft een donkere zijlijn. In de voortplantingstijd heeft het mannetje een rode buik en vinnen. De Sneep wordt oud (meer dan 10 jaar is goed mogelijk) en nog veel oudere exemplaren zijn ook bekend.

In het voorjaar trekken de geslachtsrijpe Snepen naar de voortplantingsplekken, die zijn gelegen in ondiep water boven een stenige bodem. De larven verblijven eerst tussen de stenen en eten veel plantaardig materiaal, dat ze met de hoornige onderlip van de stenen afschrappen ("grazen"). Ook worden kleine waterdiertjes gegeten. Als de Sneep groter wordt zoekt hij wat dieper water op, vaak in de stroming en daar dan weer in de luwere plekken. Door de watervervuiling, de kanalisering en aanleg van stuwen ging de Sneep in de 20e eeuw nogal achteruit.

Het is te hopen dat hij van de verbetering van de waterkwaliteit en van maatregelen zoals de aanleg van vistrappen en zelfs paaiplaatsen kan profiteren.

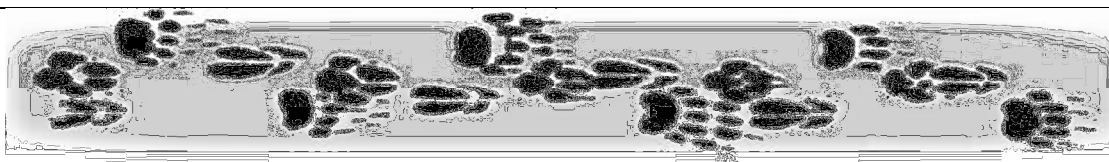
Proza Olterdissen

Alfons Olterdissen schreef al in 1926 uitgebreide werken in het Maastrichts: "Prozawerken in Maastrichtsch dialect". Hoofdstuk XXXVIII heeft als titel: "Visschen". Hij schrijft daarin ook over de Vismarkt van weer 40 jaar daarvoor (op zaterdag in de Vastentijd), en dat er 3 visvrouwen met riviervis en 2 kooplui met zeevis stonden, een mosselenkar en 4 vrouwen met "labberdaon" en stokvis. "Labberdaon" (labberdaan) was gezouten Kabeljauw. "Kommel" of "Maon" (Meun) kostte 15 of 18 cent, "Meivis" (Elft) kostte "ene Frang".

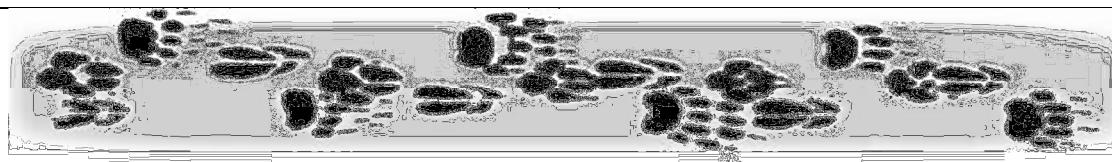
Jacques Piters

BIJZONDERE WAARNEMINGEN

- 03.03 Eindelijk trekken er Kraanvogels massaal over Zuid-Limburg. Zo tussen 16.00u en 17.00u worden er ook gezien boven Cadier en Keer. Van je familie moet je het hebben. Inderdaad. Mijn broers Martin en Jef zien en horen de Kranen boven 't Veldje en boven Laag-Caestert. Noordwaarts vliegend.
- 08.03 Een IJsvogel boven de Maasarm achter Kasteel Oost.

- 10.03 Na regen komt zonneschijn. In die maartse zon zie ik mijn eerste Dagpauwoog en Kleine Vos, bij Huize De Beuk. Ook Irene Edens meldt een Dagpauwoog in haar voortuin. In de Daor naast het alom opkomend Speenkruid zowaar al enkele bloeiende Witte Bosanemonen! Ook is er al het groen van Sleutelbloemen. De Muurhagedissen laten zich massaal zien. Ook de Watersalamanders zijn present in de tuinvijver van mijn broer Jef in Laag-Caestert. Martin Creuwels en John Wiersma zien een dode Das liggen langs de A2 net over de Nederlandse grens.
- 11.03 Marie-José Creuwels vindt en stevige dode mannetjes Das langs de Rijksweg richting Withuis. Haar schoonbroer Math Wolfs meldt die Das ook, zelfs met foto.
- 12.03 Weer volop zon. Dus mijn eerste Gehakkelde Aurelia, Atalanta en Citroenvlinder. Eindelijk langs mijn wegen ook bloeiend Klein Hoefblad. Dhr. Jacques Theunissen meldt een dode das langs de A2 ter hoogte van De Heeg. Een Kat vangt liefst 3 volwassen Muurhagedissen! Ook uit Clermont sur Berwinne wordt een dode Das gemeld door een wielerliefhebber.
- 13.03 Alle goede dingen in drieën. Ik zie mijn eerste levende Dassen van dit jaar op mijn 3e observatie avond. Mevr. M. Sabel-Creuwels meldt een dode Das langs de Oosterweg vlak voor de Köbbesweg.
- 15.03 Martin Creuwels ziet vlak achter elkaar 3 IJsvogeltjes boven de Voer richting Maas vliegen. Enkele minuten later komt er eentje terug gevlogen. Zijn broer Jef constateert dat een kat enkele Muurhagedissen te grazen neemt.
- @ 16.03 Wim Souren meldt: Vanochtend omstreeks 5:30 een Marter gezien bij Withuis 4a.
- 16.03 Marie-José Creuwels ziet en hoort op haar 1e observatie avond enkele Dassen. Zij ziet zelfs al een jong!
- 17.03 Om ca. 08.15u zwemt een stevige Bever vrolijk de Voer op. Onder de brug door waar hij zich laat bewonderen door buurtbewoners en passerende schooljeugd. Na enkele minuten gaat hij terug Maaswaarts.
- 18.03 Op de akkers van St. Amand zijn enkele percelen groen wintergras kapot gespoten. Alles kleurt geel – bruin. Nu nog wat porties stalmest eroverheen en dan kan er geploegd worden.
- 19.03 Al het lentegroen komt te voorschijn. Klaverzuring, Muskuskruid, Speenkruid, Bosanemonen, Aronskelken, Maagdenpalm, Daslook en Sleutelbloemen. Al dan niet bloeiend. De Sneeuwkllokjes verdwijnen. In het Mheerderbos vind ik enige plukken Tongvarens. De dassenburchten zien er goed uit. Van de Zwarte Specht geen spoor. De overige Vogels laten zich horen ondanks het weer.
- @ 19.03 Wim en Brigitte Souren melden: Zondagmiddag omstreeks 17:30 uur 4 witte Reigers tegen over de camping aan het Grindgat in het wei-

land aan het eten.

- 21.03 Ook de Pinksterbloemen laten zich zien. Sporadisch ook plukjes Vingerhelmkruid.
- 22.03 Mevrouw Wiersma ziet om ca. 22.05u een niet al te grote Das de Oosterweg oversteken. Ietsje voor bij de brandweerkazerne. Om 13.15u jaag ik een Wild Zwijn op, dat verscholen lag in de braamstruiken in een verwaarloosd stuk laagstam. Het dier ging er als een speer van door. Ietsje later zie ik mijn eerste Pinksterbloemen in bloei.
- @ 23.03 Marc Crousen meldt: 's middags, tussen de 2 havens bij de inham Eijsden een dode Vos.
- @ 23.03 Wiel Schins meldt: midden in de nacht (03:45, ik was op weg naar een vliegveld) steekt een Vos de Ir. Rocourstraat, bij ingang Zinkwit, over met in zijn bek een grote witte prooi, vermoedelijk een kip. Dit misschien ter aansluiting op eerdere meldingen, waar vossen kennelijk kippen- en konijnenhokken binnendringen.
- 26.03 Broer Jef weet inmiddels het nest van de IJsvogels langs de Voer te vinden. Ook de 2 Buizerds hebben hun jaarlijkse nest weer in gebruik. Het koppel Zwarte Roodstaarten heeft nog geen besluit genomen.

- 27.03 In De Daor mijn eerste mannetje Oranjetipje. Verder zowel een mannetje als een vrouwtje Citroenvlinder. Dagpauwogen, Atalanta's, Gehakkelde Aurelia's, Kleine Vossen en Boomblauwtjes in grotere aantallen. Op de grond zowaar ook al Eenbessen.
- 27.03 Om 19.50u hoor ik in de Daor een roepende Vroedmeesterpad (M). Min of meer tegelijkertijd rent er een onvolwassen Wild Zwijn over de helling van de Riesen-berg.

- 01.04 Enige meldingen van Jef Spons. Hij zag op 22 maart een Zwarte Wouw boven het Mariadorp vliegen. Op 27 maart 2

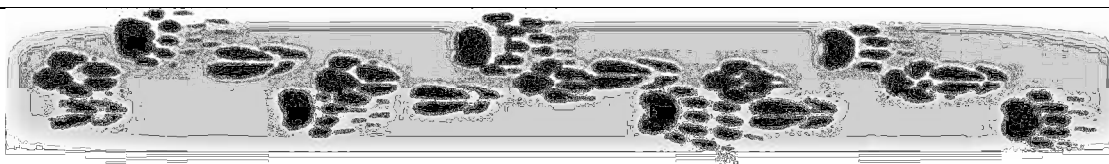
Ooievaars boven weiland Duijsens bij het Withuis en op 28 maart zat er zelfs eentje op dat weiland. Verder merkt hij op dat er steeds minder huistuinvogels zijn. In zijn eigen huistuin vlak bij de Kerk van het Mariadorp kan hij gelukkig wel nog genieten van vele soorten vogeltjes op de voertafel in de tuin. O.a. Grote Bonte Specht, Groene Specht, Staartmezen, Roodborst, Winterkoning, Mezen, Heggenmussen en ander klein grut.

- 03.04 Dat was lang geleden. Ik zie 1*1, 1*1, 1*8 en 1*4 Reeën buiten het bos op grasland en in laagstam. Daaronder 1 Bok en 1 Bokje. En tja, miljarden bloeiende voorjaarsbloemen in het bos. Ook de Vogels laten zich

horen. De gecontroleerde Dassenburchten zien er goed uit.

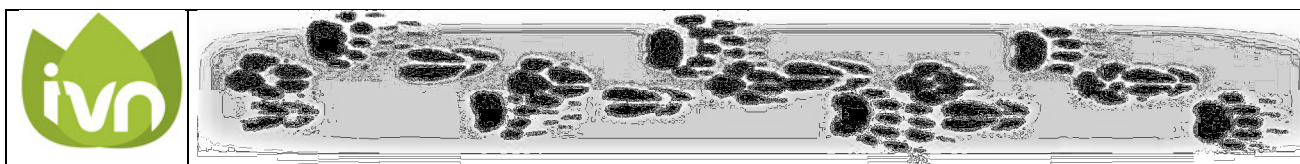
- @ 05.04 Wim Souren meldt: om half 6 zat een Das langs het fietspad bij het bordje Withuis en schrok van mij op de fiets en ging met een vaart het talud af richting autoweg. Het was een fors beest.
- 05.04 Dhr. Xavier Jacobs meldt mij een verstoring bij een Dassenburcht in Sint Geertruid. Prikkel draad op de burcht en in een pijp.
- @ 06.04 Wim Souren meldt: Vandaag om half 7 's morgens een Das door de haag van koeienboer Duizings bij de Steenbergerweg richting Ezelweg. Dit was een kleintje. Het is zo mooi een levende Das te zien. Ik zag ook nog een grote Haas aan de rijksweg, die vluchtte de wei in.
- 08.04 In Cadier en Keer wordt er een Koekoek gezien en gehoord. Mevr. Schrijnemakers uit Rijckholt hoort 's ochtends ook al een Koekoek. Zij ziet de vogel zelfs wegvliegen.
- 09.04 Ik zie mijn eerste Boerenwaluwen van dit jaar boven het waterspaarbekken langs de Maarlanderweg.
- 11.04 Heel wat Boerenwaluwen boven de schaatspoel in de EB. Dhr. Huits uit Gronsveld meldt een dode Das in de Daor. Controle leert: een jaarling.
- 12.04 Ik zie mijn eerste jonge Dassen van dit jaar.
- 13.04 Boven de Sjechelder klinkt de roep van een Koekoek.
- 14.04 Ik tel ongeveer 10 rozetten van de Bergnachtorchis op een al vele jaren bekende plek. De nabij gelegen dassenburcht is helaas al meer dan 5 jaar leeg. Zelfs geen Vos.
- 17.04 Boven het Vroendel klinkt de roep van een Koekoek. De pootaardappelen zijn dit jaar blijkbaar gratis. Er zijn heel wat hectares aardappelen gepoot. Daar in ieder geval geen Maïs. Broer Jef meldt een niet al te grote dode Das in Neufchateau. Vlak bij een ons bekende locatie.
- 18.04 Ik vindt het nest van een Roodborst met 5 eieren. Een Koolmees heeft er zelfs 11 en een Pimpelmees maar 9.
- 20.04 In de EB loopt een trotse moeder Konik met haar Veulen. Ik hoor een Koekoek. Weinig watervogels op de inhammen van de Maas. In Laag-Caestert valt een Sperwer een Grote Gele Kwikstaart aan. De aanval mislukt en tot stomme verbazing van de waarnemer gaat de Kwik zelfs achter de Sperwer aan als die het hazenpad in de lucht kiest.
- 21.04 Dhr. R. Houben uit Gronsveld meldt een dode Das langs de A2 bij de afrit Oost-Maarland.
- 22.04 Broer Jef en zijn gade Cor kunnen weer eens genieten van 2 Bevers in de Maas en 1 langs de Voer. Ook horen zij een Koekoek. Zij zien hoe een IJsvogel met een visje in de bek naar het nest vliegt. Als voedsel voor de broedende wederhelft. Het koppel Buizerds op hun nest in een canadaboom heeft het ook druk met aanvallende Kraaien.

- 22.04 Jan Janssen, niet DE Jan Janssen maar die uit Hoog-Caestert, meldt 3 Ooievaars op een akker langs de Kooiestraat.
- 23.04 Ik hoor de Koekoek boven het Europapark en de roep van jonge Bosuilen. Bij het kapelletje van Rijckholt klinkt de roep van een Steenuil. Vier grote Dassen laten zich om 20.57u aan mij zien alvorens in het bos te verdwijnen.
- 25.04 Ik tel nu 13 rozetten van de Bergnachtorchis.
- 28.04 Langs de schaatspoel in de EB zie ik een Scholekster. Boven de poel tientallen Zwaluwen. De Konik paarden hebben dit jaar blijkbaar aan geboortebeperking gedaan. Er loopt nog steeds maar een merrie met haar veulen. Op de Knuvelkes wordt het eerste gras van dit jaar geoogst. Tot mijn verbazing zit er een Vos met tenminste 4 jongen op een plek waarvan wij zeker dachten dat er een Dassenpaar huist.
- 01.05 De Buxusmot slaat onverbiddelijk toe. Overal zie ik aangetaste struiken, heel veel kunstzinnig geknipte struiken hebben hun langste tijd gehad.
- @ 02.05 Wim Souren meldt: Voor Withuis op het fietspad bij een wissel, een jonge Das aan de kant van de A2. Toen hij/zij mij zag draaide hij/zij zich om en ging de wissel weer op onder een boom met al veel bladeren.
- 03.05 Dassenfan blijf bij je leest! Tot mijn verbazing en vreugde is er absoluut geen sprake van geboortebeperking bij de Koniks in de EB. Er lopen 3 trotse merries met hun veulen. Pa houdt de boel in de gaten. Tot mijn verbazing en verdriet staat er een treurende merrie bij haar zo te zien dood veulen. De 2 medewerkers van Het Limburgs Landschap komen het dode diertje ophalen en zeggen dat het hengstje vermoedelijk dood geboren is. De paarden laten duidelijk blijken dat zij weten dat de dood in hun midden is nemen ruikend afscheid van de plek waar het veulentje lag en volgen de terreinwagen tot aan de uitgang. De veulenloze moeder loopt hinnikend rond, gevolgd door vader. Ondertussen klinkt de roep van een Koekoek. Op de schaatspoel geen watervogels. Het koppel Knobbelzwannen dat de hele winter present was heeft blijkbaar elders een nestplek gevonden. Langs de oever wel enige Grote Gele Kwikstaarten.
- 04.05 Dhr. Wiel van Boekel meldt een dode Das langs de Rondelen in Mheer-Libeeek, bij het tankstation. Een niet zingend wijfje zo te zien. Bij de fam. Schrijnemakers in Rijckholt zijn de Boerenzwaluwen nog niet teruggekeerd naar hun nesten in de schuur. Al bijna een maand over tijd! Bij de fam. Blom in Eckelrade zijn ze al 2 weken terug en 4 nesten zijn al in gebruik. Langs de Klompestraat zijn 2 Huiszwaluwnesten in gebruik.

Zie verder op pagina: 14

AGENDA 2017

Lezingen 2017

Onderwerp, spreker en plaats wordt bekend gemaakt via de plaatselijke pers en op de site van ons IVN. Hebben wij uw mail adres dan ook per mail.

De zaal is open vanaf 19.30 uur en wij beginnen stipt om 20.00 uur. Inclusief pauze tot 22.15 uur. Getracht zal worden in elke laatste week van een maand een spreker te vinden. Houdt de lokale pers dus in de gaten.

Het "Wandelschema" & "Korte Tour"

21	Juni	Dalhem, 10km	11.00uur
19	Juli	Schinveld, 9km	11.00uur

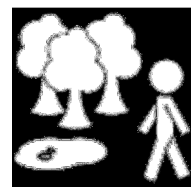
Het programma is samengesteld door José Goessens, Marianne Teunissen en Anne van Santen. Vertrek Cultureel Centrum 11.00 uur via carpoolstelsel. Bij elke weersomstandigheid.

Bijdrage onkosten chauffeur € 2,50 per persoon, ongeacht de afstand. Deelname aan deze wandelingen geschiedt op eigen risico en verantwoording. Wandelingen zijn geschikt voor een ieder die goed ter been is. Wij gaan er vanuit dat iedere chauffeur een eigen inzittende verzekering heeft.

Anne van Santen, tel. 043-4094672
email: asvansanten@home.nl

Euregionale natuurwandelingen in 2017

Organisator Frans Jongen gaat ook in 2017 door met zijn wandelingen in de Euregio. Frans volgt de bekende Voetsporen uit De Natuurgids Of de tochten uit de Wandelgids Zuid-Limburg van Dhr. Wazloo. Vanaf vrijdag 6 januari 2017 kunt u weer op elke oneven vrijdag meegaan. De wandelingen gaan onder alle weersomstandigheden door. Vaste verzamelplek is het parkeerterrein bij de Kerk van Mheer vanwaar via carpoolen de echte startplaats van de tocht wordt opgezocht. Tijdstip 09.00 uur. De kosten zijn 1 euro voor de gids en een bijdrage in de carpoolkosten van uw chauffeur. Goed schoeisel is gewenst en eten en drinken voor onderweg meeneemen. Indien mogelijk wordt er halverwege gepauzeerd in een horecazaak.

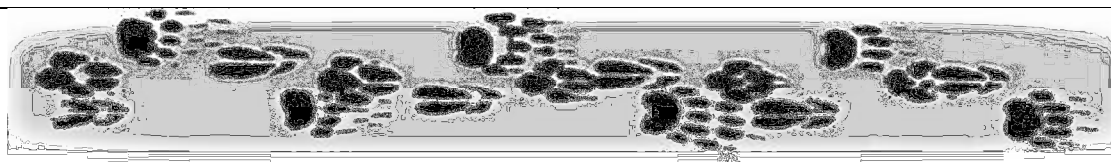

Voor nadere inlichtingen: organisator Frans Jongen, tel. 043-4571705 of 06-25486395. Mailadres: fransjongen@hetnet.nl

JC

Programmaoverzicht 2017 Vogelwerkgroep excursies & bijeenkomsten

Datum	Tijd	Activiteit	Vertrekpunt /locatie/contact
MEI			
15 mei – 15 juni		2 ^e MUS-telling	Ed/Thérèse
16 mei – 15 juni		Broedvogelonderzoek-Voer	Frans
JUNI			
15 juni – 15 juli		3 ^e MUS-telling	Ed/Thérèse
JULI			

13 juli – 27 juli		Huiszwaluwtellingen	Thérèse
AUGUSTUS			
Zaterdag 26	08.00	Seizoenstelling	Eijsder Beemden
Zondag 27		Gezinsdag	Wiel & Annie
SEPTEMBER			
Zondag 3	08.00	Excursie ENCI /Pietersberg	Plus – Lydia/Thérèse
OKTOBER			
Zondag 1	08.00	Excursie Itteren	Plus –
NOVEMBER			
Zondag 5	08.00	Excursie Meers/Kasteelpark Stein	Plus - Lydia
Zaterdag 25	09.00	Seizoenstelling	Eijsder Beemden
DECEMBER			
Woensdag 27	09.00	Winterbekentelling - Voer	Kasteelpark
JANUARI 2018			
Dinsdag 2	19.30	Nieuwjaarstreffen	School Kampweg

Wil je deelnemen aan een excursie (behalve die naar de Eijsder Beemden), meld je dan s.v.p. aan bij Ed Bayens (ed_bayens@yahoo.co.uk; tel. 4091024).

Telefoonnummers:

Ed	409 10 24	Philippe	457 23 70	Wiel	408 19 41
Lydia	361 58 05	Thérèse	408 54 10	Frans	409 12 83

Aan de activiteiten van de vogelwerkgroep kan in principe elke IVN'er deelnemen. Hebt u belangstelling om vogelaar te worden? Bel!

Ed Bayens

Werkgroep Flora werkgroep (voorheen: Bloeiende Bermen)

--	--

Ook in 2017 gaan we weer iedere laatste vrijdag in de maand op pad om planten en bomen te bekijken. We vertrekken steeds om 13.30 uur (tot 16.00 uur) vanaf verschillende locaties. Het programma bespreken we in januari.

Inlichtingen:

Annemie Speckens, tel. 043-4092623

e-mail: annspeckens@kpnplanet.nl

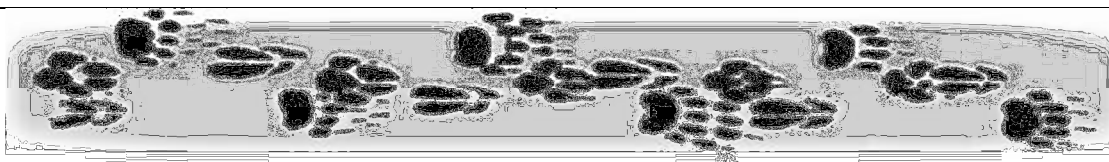
Anne van Santen, tel. 043-4094672

e-mail: asvansanten@home.nl

Dus als je mee wilt lopen dan mail even.

Cursussen 2017

datum	locatie	adres start	onderwerp
Di 19 sept 20.00-22.00 uur	Natuurtuinen Jekerdal	Drabbelstr (P Mergelweg)	Bomen herkennen aan de zaden; de relatie met dieren
Za 30 sept 9.30-12.00 uur	Route 'Eik en Beuk', over Sint-Pietersberg	Natuurtuinen Drabbelstr (P Mergelweg)	Excursie langs inheemse en straat-bomen
Di 24 okt 20.00-22.00	Natuurtuinen Jekerdal	Drabbelstr (P Mergelweg)	Straat- en parkbomen; relatie bomen en padden-

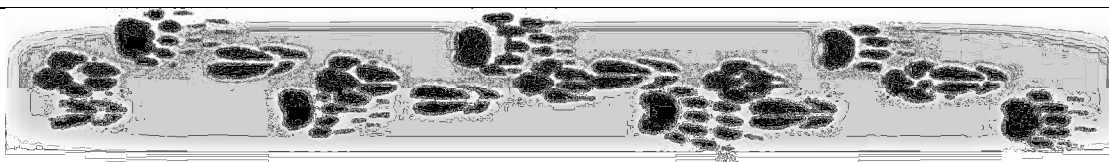
uur			stoelen
Za 28 okt 9.30-12.00 uur	Bomenwandeling 'Van Hemel tot Fossiel' in het stadspark	Stay-OK Maasboulevard	Excursie: genieten van parkbomen in herfsttooi

De kosten bedragen per lespakket € 7,50 en voor niet-leden € 10,-; wordt er ingetekend voor de hele cursus dan krijgt u voor € 10,- extra onze 3 IVN-bomenroutes. Opgave bij ipa.kokx@gmail.com

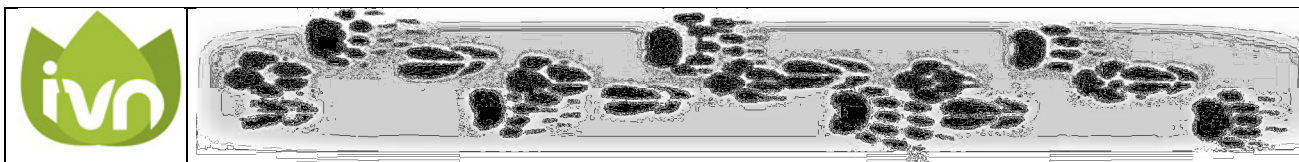
TdJ

BIJZONDERE WAARNEMINGEN *VERVOLG VAN PAGINA: 11*

- 06.05 Enkele wandelaars / fietsers melden een grote dode Das langs de Voerenweg, ietsje zuidelijker dan de kruising met de Maarlanderweg. Een stevige man. Wandelend in de Sjechelder zie ik een moeder Wild Zwijn gevolgd door haar 6 jongen. Min of meer geruisloos rennend door het bos. Een klein kwartiertje later nog eens 3 onvolwassen Wilde Zwijnen. 's Avonds geen Dassen wel een Vos.
- 08.05 In Rothem sneuvelt een Das in het verkeer. 10.05 Langs de Oude Molenweg is in nog geen dag tijd een morellenlaagstam volledig opgeruimd. Boompjes met wortel en al er uit. Bodem vlak gewalst. Wat rest is bergen hout die de versnipperraar in gaan. Ook de nestkastpaal van een Torenavalk, reeds bezet door een koppel valken, gaat tegen de vlakte. Op een uit stekende tak van een nabij gelegen boom zitten de vogels te treuren. Waar nou naar toe?
- 11.05 Boven de boerderij van Schrijnemakers in Rijckholt vliegen een 3-tal Boerenzwaluwen. Terugkerend van een avond vissen ziet neef Paul 2 Vossen, 1 Das en 1 Steenmarter op een veld nabij de Lintjesweg – Schansweg. 12.05 De Fam. Deloose uit Teuven meldt mij dat zij op dinsdag 9 mei liefst 2 dode Dassen langs de weg zagen liggen tussen Reijmerstok en De Hut. Mijn Pimpelmeesjongen zijn uitgevlogen. Die van de Koolmees en Roodborst nog niet.
- 13.05 Op weg naar zijn wekelijkse Bevers observeren ziet broer Jef 2 Ijsvogeltjes zittend op een tak boven de Voer. De Bevers laten zich trouw aan hem zien. Drie in de Maas 2 in de Voer.
- 15.05 Grote gebeurtenissen werpen hun schaduw vooruit. Op borden staat aangegeven dat de Bronckweg binnenkort voor ruim een maand dicht gaat voor alle verkeer. Blijkbaar wordt het wegdek eindelijk vernieuwd. De Wilde Zwijnen worden steeds zwaarder! In Keer kwam eentje van liefst 120 kilo in botsing met een auto. Althans gehoord via via.
- 15.05 Na een warme dag ga ik observeren en wordt weer eens verrast. Op een burcht laten een koppel Dassen met 1 jong en een ander koppel Dassen met 4 jongen zich aan mij zien. Dat compenseert dan weer eens de koude avonden zonder Dassen van afgelopen week.

- 16.05 Er staat toch weer veel meer Maïs dan ik dacht. Al 8 cm hoog. Van de 13 rozetten Bergnachtorchis zijn er slechts 8 tot volledige bloei gekomen.
- 17.05 Ik tel circa 40 Soldaatjes op Snoravia. Nog eens teruggaan voor de Keverorchissen. Een Koekoek laat zich heel de tijd horen. Cor Hanssen uit Termaar meldt 5 levende Dassen op de burcht van Bruisterbosch. Ook zit er een familie Vossen op die plek. Cor ziet 4 kleine Vosjes.
- 19.05 Wandelend op de Trichterberg zie ik om 20.45u een onvolwassen Wild Zwijn foerageren op de helling van Jooste Keele. Cor Hanssen meldt een dode Das langs de Eijkerstraat in Margraten. John Wiersma en Martin Creuwels zien een dode Das op de E25 ter hoogte van Argenteau.
- 20.05 Een Haas loopt parmantig over de Maarlanderweg. Dan merkt hij mij op en kiest het snelle hazenpad.
- 21.05 In Mheer mijn eerste Ree met haar kalf. Ietsje verder dan 2 Levendbarende Hagedissen. De oude dassenburchten zien er slecht uit.
- 22.05 Ik vind de Keverorchissen niet op Snoravia. Wel een nieuwe plek met Soldaatjes. In de EB achter Kasteel Oost roept een Koekoek.
- 23.05 Weer geen Dassen, wel een moeder Vos met zeker 4 jongen op een burcht in Segietere. De Konijnen vinden dat blijkbaar niet erg. Ik vind een nieuwe locatie in het Savelsbos waar Bergnachtorchissen groeien.
- 24.05 Op een weitje verscholen tussen 2 uitlopers van het bos zie ik mijn 2e Ree met kalfje. Ook een Vos. Een in het weiland groeiende partij Dasloek is opgegeten door de Koeien. Een Gronsveldenaar vindt een dood Reekalfje.
- 25.05 Een dag vol zon. Ik loop van Oost naar Eijsden langs de Maas. Goed voor zowat alle mogelijke Vlinders met als topper een Koninginnenpage. Langs de schaatspoel ligt een dode Snoek. Uit de kant van Lanaye klinkt de roep van een Koekoek. Tot mijn grote verbazing is een laagstam Perenboomgaard langs de Voerenweg opgeruimd. Wordt akker.
- 26.05 Cor Hanssen meldt ook op de andere dassenburcht, dan op 17.05, in Termaar naast de Dassen een moeder Vos met jongen.
- 28.05 De Gierzwaluwen doen het zo te zien nog goed in Eijsden en Breust. De Huiszwaluwen echter lijken dit jaar weer verminderd in aantal. En Boerenzwaluwen, waar heeft het die nog? Melding dode Das in Slenaken, vlakbij de bekende Helenahoeve. Wou zeker een ijsje gaan eten.
- 29.05 Broer Jef en zijn vrouw Cor worden in de vroege morgen gewekt door de zang van een Wielewaal. Jef hoorde die vogel 2 weken geleden al tussen Bassenge en Wonck. Ik zie eindelijk een fraaie Hazelworm.
- 30.05 In de voortuin en rond het huis van Irene Edens vliegen vele fraaie Motten. Inderdaad zijn dat de Buxusmotten die de struiken met dezelfde naam vernietigd hebben. Een ware Aziatische plaag.

- 31.05 De observaties van april en mei hebben een teleurstellend aantal Dassen opgeleverd. Vooral weinig jongen. Het is echt Hagedissen weer. Overall in de Caestertstegen zie ik er. Bij broer Jef wel 20. Ik sluit mei wel af met de waarneming van 3 onvolwassen Eikelmuisen. Ook zijn mijn Pimpelmezen begonnen met hun 2e legsel en ook hun burens, een koppel Roodborstjes, doen hun best. Het aantal bij ons bekende dode Dassen in Limburg staat inmiddels op 47.

Jean Creuwels, met dank aan de melders

Lente 2017. Gladde Slangen, Dwergblauwtjes en lepenpages

Zondag 5 maart 2017. Dubois lentelezing over Neanderthalers op de Kaap in Rijckholt-Sint Geertruid. De lezing wordt gegeven door Yannick Raczynski-Henk van de Universiteit Leiden. Zoals bekend is, bevinden zich in het Savelsbos de ondergrondse vuursteenmijnen, waarvan de exploitatie meer dan 6000 jaar geleden begon. De mensen die hier vuursteen dolven in nauwe gangetjes, behoorden tot een cultuur, die wij de Michelsberg-Cultuur noemen. Van de vuurstenen werden hoofdzakelijk wapens en werktuigen gemaakt. De Michelsbergers waren al mensen van ons type, aangeduid als de moderne mens (Cro-Magnon). Toen de moderne mens verscheen in Europa, leefde er hier al een ouder mensentype, namelijk de Neanderthalers. Ook van hen zijn stenen werktuigen gevonden op de Kaap. De Neanderthalers maakten echter nog geen ondergrondse mijngangen. Het blijft een intrigerende kwestie hoe het contact tussen de Neanderthalers en de Cro-Magnon mensen is verlopen. Europa was uiterst dunbevolkt, maar ze zullen elkaar zeker ontmoet hebben. Verdwenen de Neanderthalers door de concurrentie om voedsel met de Cro-Magnons, draaide het op gevechten uit, of vermengden ze zich? Misschien speelden al deze factoren wel een rol, naast klimaatomstandigheden. In ieder geval dragen de huidige Europeanen ook genen in zich, die als Neanderthalergenen worden aangemerkt.

Ook intrigerend is de vondst van een 13.000 jaar oud oerbos in het veen bij Leusden. Na het omvallen van de Dennen en Dwergberken (misschien door een storm), werden deze bedekt door een laag stuifzand. Het bos stamt uit een zachte periode op het einde van de laatste ijstijd (de Allerød-periode). Nadat er veel smeltwater uit Noord-Amerika de Oceaan instroomde, stopte de warme Golfstroom en keerde de IJstijd terug (Dryas-periode). Het was de tijd van de Rendierjagers, die uitkijkposten hadden over het Maasdal (waaronder op de Mescherberg). Ook zij waren mensen van ons type (het Cro-Magnontype). De Neanderthalers waren rond die tijd (13.000 jaar geleden) al geruime tijd verdwenen.

Dinsdag 7 maart en woensdag 8 maart is het vies weer, met een enkele hagelbui en veel regen.

Donderdag 9 maart. De weerman meldt al 30°C° bij Valencia. Dat wordt al-

weer dromen over het naderende goede seizoen...

Vrijdag 10 maart wordt er zelfs 33°C gemeten bij Alicante. Het wordt zelfs kortstondig 34.8°C op het vliegveld Alicante-Elche, een record. Bij ons zit er ook al wat vooruitgang in, ik zie de Dagpauwoog, Gehakkelde Aurelia, Kleine Vos en Citroenvlinder in Margraten.

Zondag 12 maart. We zitten alweer een tijdje in de Vastenperiode, het "Koekerelle" is alweer voorbij. Wist u dat er zelfs binnen de oude parochie Breust-Eijsden (waartoe tot 90 jaar geleden ook Oost en Maarland behoorden) verschillen bestaan in het aloude liedje? In Oost en Maarland zingt men: "Koekerelle, vossevelle, koekeruel, goej m'nne sjoet vóól pruel". In Eijsden, Breust en Caestert: "Koekerelle, frikkedelle, koekerôôl, bruij m'nne sjoet vóól". Mocht ik nog eens meer over horen over de varianten dan zal ik het u laten weten. Wat betreft de tekst: "'n frikkedel" is een grote gebraden gehaktbal die met meerdere gezinsleden kon worden verorberd, "'nne koekerel" is een tol waarmee door de kinderen "gekoekereld" kon worden.

Op de duivenzolder van Pa wordt een Dagpauwoog wakker en maakt zich klaar om naar buiten te gaan. Het is zacht weer, een graad of 17 in het Maasdal. Korte mouwen-weer voor sommigen. Op de Montagne St. Pierre bij Lanaye zie ik al een mannetje en vrouwtje Alpenwatersalamander in een poel.

Maandag 13 maart. In China is het Jaar van de Haan actueel (begonnen op 28 januari 2017).

Dinsdag 14 maart. De Paddentrek is goed waar te nemen in de Trichterweg.

Woensdag 15 maart. Kraanvogels boven Mesch (8 à 9 stuks).

Vrijdag 17 maart. St. Patrick's Day. Volgens de legende zou St. Patrick er voor gezorgd hebben dat er in Ierland geen slangen voorkomen. Ik ben echter wel blij als ik er hier eentje zie in de vrije natuur...

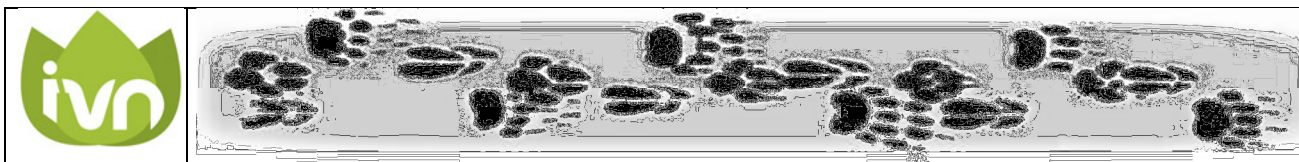
Zondag 19 maart. Wel 5 Grote Zilverreigers bij elkaar langs de Oosterweg.

Dinsdag 21 maart. Mooie fotopresentatie over de vlinders van Zuidoost Azië door Jacques van Maastricht. Jacques maakte onlangs 2 reizen naar dit gebied en volgde deels het spoor van zijn broer.

Vrijdag 24 maart. Excursie naar het Binnenhof in Den Haag. Onderweg zien we een bewoond Ooievaarsnest. In Den Haag krijgen we uitleg hoe de Ooievaar tot het symbool van Den Haag werd.

Zaterdag 25 maart. Mannetje Oranjetipje nabij de Montagne St. Pierre, een zeer vroeg exemplaar.

Zaterdag 26 maart. Ook de duivenliefhebberswereld kent zijn eigen (dialect)jargon. Een doffer heet in Maastricht (en Eijsden): "'nnen hore", een duivin: "'n zijje". De cultuur aan de Maas in Maastricht en Eijsden kende vele uitdrukkingen die vermeldenswaard zijn. Ook nu nog kun je horen: "dae heef zich get aater z'n kieuwe-n-ien" ("vertaald: die at erg veel, die sloeg heel wat naar binnen"). Zie hiervoor ook het woordenboek van Maastricht uit 1985. Net

zoals bij de wereld van de boerderij dus, waarbij heel wat vergelijkingen met dieren voorkwamen, die in het algemene spraakgebruik werden overgenomen. Bijzonder zijn verder deze dag de Pinksterbloemen op het grasveldje aan de Beethovenstraat -Mozartstraat in Eijsden.

Dinsdag 28 maart. Warme dag, knalblauwe lucht. Pa ziet 2 Eekhoorns in de Diepstraat. Algemene Ledenvergadering IVN-Eijsden met film over de Oostvaardersplassen.

Woensdag 29 maart. Goed nieuws: in Thailand worden Indo-Chinese Tijgers ontdekt.

Donderdag 30 maart. Warme dag, 22 à 23°C, een petje is al gewenst. De ijs-salon heeft een "ijsdag", een ijsje gaat er al goed in bij velen. De dag eindigt met een warme avond en een zachte nacht.

Vrijdag 31 maart. 23 à 24°C (dagrecord). Zonder jas naar het werk, best bij-zonder voor maart.

Zaterdag 1 april. Soms heb je wel eens geluk. Tijdens een mini-opklaring be-vind ik me bij de Sint Pietersberg. Eerst zie ik een mannetje Oranjetipje en daarna een volwassen Gladde Slang, die zich stilletjes ligt op te warmen. Dit is pas mijn 2e waarneming van deze slang in onze regio. Een aanwonende zag ook nog een "Goudslengske" (Maastrichts voor Hazelworm).

Zondag 2 april. Langs de Trichterweg in Eijsden komen al paarse Seringen ("Meibloem") op kleur.

In de tuin aan de Vogelzang groeien Moriëljes. Deze paddenstoelen zijn een delicatessen. In Gronsveld heten ze nog "Merûile". Plekjes waar ze groeiden moesten vroeger geheim worden gehouden. "Gaank mich de Merûilebreel mer 'ns hoële" werd er gezegd als men een kind met een kluitje in het riet wilde sturen. In Maastricht heetten Moriëljes destijds "Meijbottels", en Cham-pignons waren "Kornoeljes".

Op Ternaaien staat al jaren een ijswagentje: "Les Saintes Glaces". Grappig gevonden ("Les Saints de glace" zijn de IJsheiligen). Annemie Speckens hoort deze op dag al de Boerenzwaluw.

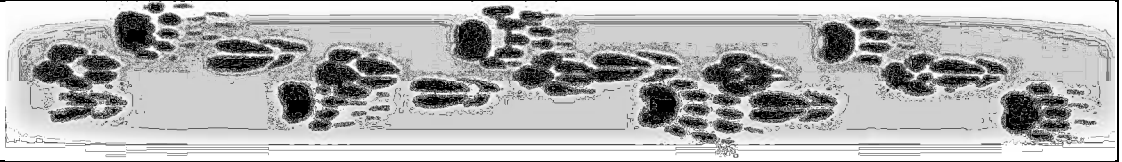
Dinsdag 4 april. Presentatie van Rob Meijs over natuurvriendelijk tuinbeheer. Rob is de tuinbeheerder van de Buitenplaats Vaeshartelt en weet zijn gehoor steeds te boeien.

Vrijdag 7 april. Annemie Speckens ziet Boerenzwaluwen en een Levendba-rende Hagedis op de Waardhoff in Mesch.

Zaterdag 8 april. "Schone Maas" op "d'n Diek", met een gemotiveerde ploeg. Altijd leuk, je ziet altijd wat. Maarten wijst op een Beverburcht en we zien veel door vogels verorberde Zoetwatermosselen en verder 2 Oranjetipjes.

Zondag 9 april. Super weer, 23 à 24°C.

Maandag 10 april. Een Groenlandse Walvis wordt gezien bij Vlissingen. Zeer bijzonder.

Dinsdag 11 april. Ik zie mijn eerste Scheefbloemwitje van het jaar in Margraten. Ook best bijzonder.

Woensdag 12 april. Aankomst 2 Reuzenpanda's in Nederland. Voorlopig krijgen de Panda's nog Bamboe uit Asten te eten, daarna schakelen ze over op Limburgse Bamboe, die is aangeplant bij een kwekerij uit Venlo.

Donderdag 13 april. Bij de vistrappen nabij de Leeuwenmolen in Maastricht zie je regelmatig een Reiger een visje uit de Jeker halen. Nu zie ik er een Kraai met een visje in zijn bek. Zijn Kraaien ook actieve vissers? De zoektocht naar buitenaards leven gaat door. Op de Saturnusmaan Enceladus zou mogelijk aan de voorwaarden voor leven worden voldaan.

Vrijdag 14 april. Gele Muurbloemen op de Stadswallen in Maastricht.

Zaterdag 15 april. Natuurschool. Goed bezochte excursie van de Vogelwerkgroep in de Eijsder Beemden. Ondanks het regenachtige weer zien en horen we heel wat vogels: Nijlgans, Canadese gans, Grauwe Gans, Knobbelswaan, Meerkoet, Wilde Eend, Tafeleend, Kuifeend, Mantelmeeuw, Fuut, Oeverloper, Tjiftjaf, Houtduif, Boomkruiper, Zwartkopmeeuw, Roodborstje, Winterkoning, Boekvink, Heggenmus, Witte Kwikstaart, Boerenwaluw, Oeverwaluw. De Zwaluwen maken er zelfs een hele vliegshow van op de Noordelijke landtong. Ed Bayens zag hier op 6 april een mannetje Bruine Kiekendief en 4 Kleine Plevieren.

De oudste mens op aarde, Emma Morano, de enige nog overgeblevene die in 3 eeuwen leefde, overlijdt in Italië. Zij werd geboren op 29 november 1899.

Paaszondag 16 april. De Grote Gele Kwikstaart laat zich bewonderen bij de vistrappen op de Jeker.

Paasmaandag 17 april. Zonnig, maximum luchttemperatuur slechts 11 graden. Wel vlinderweer met Kaasjeskruid-dikkopje en Landkaartje ten zuiden van Eijsden. Ook wordt nu in Eijsden bekend dat er vele werktuigen uit het stenen tijdperk zijn gevonden ten zuiden van Eijsden! De werktuigen worden voornamelijk toegeschreven aan Mesolithische jager-verzamelaars, de eerste boeren (Bandkeramiekers) en aan de Michelsbergers. De locatie is in 2003 ontdekt door Wiel Schins. Zeer belangwekkend, zo dicht bij de Maas. Zie hiervoor het recente artikel in "Uit Eijsdens Verleden".

(foto gemaakt door Jenny)

Dinsdag 18 april. Lezing Gerard Majoor over landslakken. Ook de grote Moerasslakken in de Eijsder Beemden en de Schildersmosselen in de Maas komen ter sprake. Schildersmosselen heten zo omdat de vroegere kunstschilders

ders er hun verf in bewaarden. Ze worden wel eens afgebeeld op schilderijen van grote meesters en in 2015 werd bij een opgraving in Alkmaar zelfs een Schildersmossel gevonden, met de rode kleurstof er nog in!

Woensdag 19 april. Zeer koude dag. Maximum slechts 8.8°C.

Donderdag 20 april. Een stevige nachtvorst laat de Appelbloesems bevriezen. In het Selzerbeekdal wordt het zelfs -5.4°C.

Zaterdag 22 april. Bruin Dikkopje bij de St. Pietersberg Vanaf het bruggetje achter de Bisschopsmolen is een schooltje vissen te zien in de Jeker. Op afstand is de soort niet goed te bepalen, "Rutskes" (Voorntjes) is dan een al gauw een naamgeving. Vóór de aanleg van de vispassages waren in de Jeker niet zoveel vissoorten meer aanwezig ter plaatse van de watermolens in Maastricht. Genoemd worden door het Waterschap: Driedoornige Stekelbaars, Riviergrondel, Blankvoorn, Karper. De vistrappen brengen hopelijk terug: Alver, Kopvoorn, Rivierdonderpad, Serpeling, Bermpje, Barbeel, Sneep, Baars, Rietvoorn en Winde.

Dinsdag 25 april. Aprilse grillen, koud weer, buien, hier en daar met hagel (zoals in Moerslag). Hermelijn in de Holstraat in Margraten. Stroop proeven met Mart Vandewall. Mart leerde de fijne kneepjes van het vak bij Wiertz in St. Pietersvoeren, zo bevestigde hij nog maar eens.

Donderdag 27 april. Koningsdag met zwarte luchten en felle opklaringen. In Eijsden spreken we inmiddels van "Kuuëningsdaoëg".

Zaterdag 29 april. Veel Bruin Dikkopjes op de St. Pietersberg. Brigida-den inhalen in Noorbeek met vele rijk versierde paarden.

Zondag 30 april. Jenny en ik beklimmen d'n Observant en zien 4 Koninginnenpages en 3 Landkaartjes.

Zaterdag 6 mei. Bruin Dikkopjes ten zuiden van Station Eijsden.

Maandag 8 mei. Erg koude dag. Maximum slechts 12°C!

Dinsdag 9 mei. Landkaartje en Muurhagedis bij de Stroberg in Bemelen.

Vrijdag 12 mei. Bezoek aan de Curfsgroeve met Vincent Gustings. We zien een broedende Oehoe in de groevewand. Dwergblauwtjes vinden we niet, wel een Koninginnenpage.

Zaterdag 13 mei. Buitenactiviteit vlinders op de Sint Pietersberg met ondergetekende. Ondanks het vroege tijdstip en het soms wat bewolkte weer worden er bijzondere vlinders gezien: Koninginnenpage, Gele Luzernevlinder, Bruin Dikkopje en Boswitje.

Zondag 14 mei. De Rode Kastanjabomen in het Ursulinenpark bloeien weer schitterend. ("Loor 'ns nao dae Kesjtaoënzjelebóóm").

Dinsdag 16 mei. De zomer lijkt te beginnen. Het wordt al 27 à 28°C in Limburg. Mijn eerste Mediterrane Distelvlinder op roze Phlox in Margraten. Lezing Harry Fekkers over de inheemse geneeskrachtige kruiden. Het IVN schenkt een bijdrage aan de Apotheekstuin bij het Ursulinenconvent.

Woensdag 17 mei wordt het zelfs al plaatselijk tropisch. In Ell bij Weert en in

Hoek van Holland wordt het al 31 °C! Ik zie Klaverblauwtjes langs de Jeker op Rode Klaver en Dwergblauwtjes bij Vroenhoven op gele Wondklaver. Het Dwergblauwtje staat te boek als verdwenen uit Nederland.

Donderdag 18 mei. Regendag met in de ochtend zware regen. Ook 19 mei is koud met regen.

Zaterdag 20 mei. Opening Apothekerstuin bij het Ursulinenconvent.

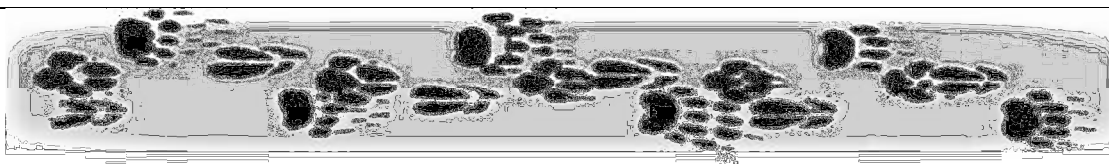
Zondag 21 mei. Scheefbloemwitje bij Jenny in de tuin in Banholt, op rode Spoorbloem. In de Banholtergrubbe 3 Levendbarende Hagedissen. Gele Bremstruiken bloeien er ("Geenster" in het Banholts). Langs het Albertkanaal vele Dwergblauwtjes. In het Faliezusterspark in Maastricht zien Jenny en ik een blauwe vogel: de Boomklever.

Woensdag 24 mei. Grote bruine nachtvlinder in de Appelgaard in Margraten: een Meriansborstel.

Donderdag 25 mei. "Hiemelvaoërtsdaoëg" (in het Eijsdens en Gronsvelds dialect, in het kader van het gemeentelijke "Kal plat" mag dit wel vermeld worden). Klaverblauwtje, Kaasjeskruidkoppje en een Vals Witje in de Eijsder Beemden. Ik krijg een tip van een bevriende vlinderspotter dat er Dwergblauwtjes worden gezien in een verborgen vallei met mergel en Wondklaver in de buurt. Dat is de kans om hem op mijn Nederlandse waarnemingslijst te krijgen!

Ondertussen roept de Koekoek onophoudelijk in Oost. Winand Wolfs, "nne jong van de Maos" uit Laag-Caestert, vertelt over zijn interview in de laatste "Uit Eijsdens Verleden". Hij gebruikte daar een visnaam die ik nog niet kende, voor de Winde. Enig leeftijdsverschil zal daar debet aan zijn. Winand kent de Winde uit zijn jeugd als "nne Rinjer" ("twie Rinjers"). Ik hoop er nog een verklaring voor te kunnen vinden als de Winde bij het "Viskes vange" aan de beurt komt. Bij de Leeuwenmolen heeft een Kraai ruzie met een Reiger. Dit is goed te zien vanaf het terras van verzorgingscentrum "De Molenhof, alwaar Ma en Pa regelmatig de natuur in het Stadspark kunnen bewonderen. Ze zagen er afgelopen week zelfs een Blauwe Reiger met een Bruine Rat in zijn snavel.

Vrijdag 26 mei. De traditionele fietstocht naar de Markt in Maastricht, voor Mediterrane zeevruchten, levert een plaatje op van het Grindgat bij Oost dat er op zijn Grieks bij ligt met een donkerblauwe lucht en dito water. Een koppel Nijlganzen zwemt met 6 jongen bij het Gouvernement. De strakke blauwe lucht maakt de zomerse ervaring compleet, de temperatuur is 27°C. In de middag kan ik nog het favoriete Vlierbier halen in België ("Toetëlèr", een witbier gemaakt met Vlierbloesem). Dat past goed bij de nu bloeiende Vlieren. In Hoeselt waar het vandaan komt noemen ze de Vlier "Toetëlèr". Waarschijnlijk omdat van het holle Vlierhout fluitjes gemaakt werden waarmee men kon "toeten". In Stein, waar ook zo'n witbiertje wordt gemaakt noemen ze de Vlier: "Eule(n)teul". In Eijsden heet de Vlier "Huuëlentèr" ("Huuëlentèrre"). Hier wer-

den van de uitholbare takken door de jeugd “Knabbusse” gemaakt, waarmee knalgeluiden konden worden geproduceerd (een soort proppenschiet, knapbus of knalbus). Het wordt tijd voor een Eijdsense variant Vlierbier... Vroeger werd er ook “Morellebeer” gemaakt door De Haan, onze eigen Kriek,

“Morella”, dus waarom geen zomers “Huuëlentèrbeerke”? In de verborgen vallei zie ik dan eindelijk mijn eerste Dvergblauwtjes binnen de landsgrenzen. Niet ééntje, maar wel 10 stuks! Daarnaast vliegen er een Boswitje en een Groot Dikkopje. Ook vliegen er de Grote Keizerlibel, Smaragdlibel, Platbuik en Vuurjuffer. In de avond klinkt er een zeer luid Kikkerconcert in de Oosterdriessen. Aan het geluid te horen zijn het Meerkikkers (de Grote Groene Kikker).

Zaterdag 27 mei. Tropisch warm met 32 à 33°C in Limburg. Zelfs in Den Helder wordt het 31°C! Minstens 8

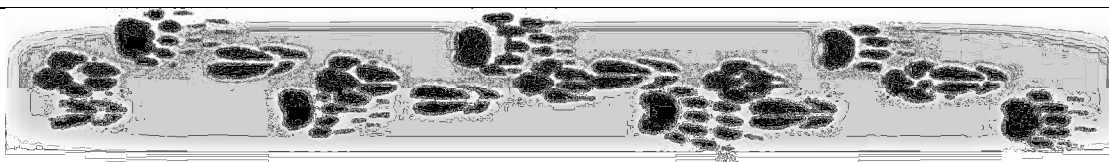
Reigers aan de J.S. Bachstraat. Baltsende Klaverblauwtjes en 2 Kaasjeskruiddikkopjes in de Eijdsder Beemden. Het onweer zet niet door in de avond.

Zondag 28 mei. In de ochtend zware bui in Banholt, maar niet in Eijdsen. In de Eijdsder Beemden staat veel Smalle Weegbree, de waardplant van de Veldparelmoervlinder. Alweer een succesje: 2 Veldparelmoeren hebben de Beemden weten te vinden! Weegbree heet bij ons “Waerbrèj”. Het inwrijven met Weegbreesap is een oud volksmiddeltje tegen Brandnetelbrand.

Een Waal vangt Rivierkreeften met de hand. Om te eten vraag ik, “pour manger?”; “Ah oui” is het antwoord. Tom Dumoulin wint de Giro, nog een regionaal succes dat gevierd kan gaan worden...

Maandag 29 mei. Alweer tropisch (32 à 33°C). Er wordt een lepenpage gefotografeerd bij het Gouvernement. Dat is recordvroeg voor deze zeldzame vlinder! De lep of Olm is een boom die met de lepenziekte dreigde te verdwijnen uit Nederland. Zeer jammer, want hij behoort zo’n beetje tot het erfgoed van ons land. Er bestaan zelfs echte lepensteden, zoals Amsterdam. Gelukkig heeft men manieren ontwikkeld om resistente lepen te krijgen, zodat ook de bijbehorende vlinder (de lepenpage) behouden kan blijven voor ons land. Hij was bijna verdwenen en nog maar bekend van een enkele plaats in Zuid-Limburg, maar lijkt nu terug te keren.

Woensdag 31 mei. Een zeer zonnig en warm voorjaar wordt afgesloten. Ondanks een koude periode met nachtvorsten rond 20 april en de kou net voor de IJsheiligen, is dit het algemene weerbeeld.

Ik zie mijn eerste 3 lepenpages van het jaar zo kort bij huis aan de Limburglaan en voeg me bij de in het roze gekleurde mensen op de Maastrichtse Markt voor de huldiging van “oezzen Tom”.

Rond 20.50u zien Pa en ik een Vos met een Konijn in zijn bek rustig de Trichterweg oversteken, komende vanuit de Eijsder Beemden. Eerder in mei zagen Jenny en ik ook al een Hermelijn de Dalestraat in Banholt oversteken.

Vrijdag 2 juni. Theo Van de Weert ziet een fraai donker gekleurde Koninginnenpage aan de Harmonieweg in Gronsveld.

Al met al werd het voorjaar wat betreft de waarnemingen bijzonder succesvol. Er werden weer Gladde Slangen gezien op de Sint Pietersberg, het Dwergblauwtje kwam terug in Zuid-Limburg en de lepenpage doet het goed bij het Gouvernement. In de Eijsder Beemden werden het Klaverblauwtje, Kaasjeskruidkoppje en de Veldparelmoervlinder gezien, allemaal grote zeldzaamheden.

Jacques Piters

Bijzondere waarnemingen/ervaringen gezocht!

Ziet u wat bijzonders in de natuur? Maakt u iets bijzonders betreffende natuur en/of milieu mee? Zet het op papier of laat het de redactie weten. Dat kan ook via onze IVN Eijsden internet pagina's: op de homepage staat onderaan een knop waarmee op een eenvoudige manier waarnemingen gemeld kunnen worden.

Ons mededelingenblad is voor en van de leden! Hebt u foto's, dia's, natuur tijdschriften, natuurboeken die u kunt missen? Van harte welkom.

Jean Creuwels

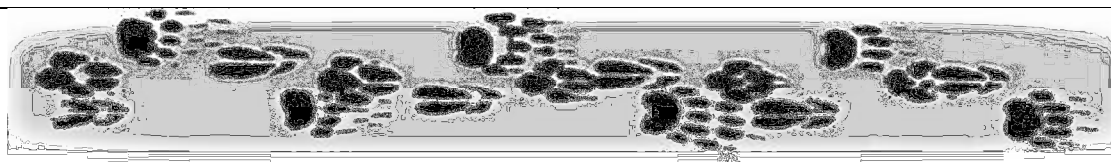
ACTIVITEITEN STICHTING EUGÈNE DUBOIS

25 juni 2017: Zomerlezing Prof. Dr. Nico van Straalen, hoogleraar Dier ecologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam: *De Javamens in de menselijke stamboom*. Deze lezing vindt plaats op zondag 25 juni 2017 om 11.00 uur in de kapel van het Ursulinenconvent, Breusterstraat 27, Eijsden. De entreprijs voor deze lezing is 5€ met inbegrip van een consumptie.

2 juli 2017 Archeologische excursie naar de Henkeput. Aanvang om 11.00 uur tot ongeveer 13.00 uur. Dubois heeft zelf in een interview aangegeven dat hij, afgedaald in deze 12 meter diepe put, besloot om zich verder te focussen op de prehistorische mens en zijn afkomst. Over de Henkeput zijn vele historische verhalen te vertellen, van prehistorie via Romeinen tot de Middeleeuwen. Ook wordt ingegaan op de relatie met de vuursteenwinning.

De excursie wordt gegeven door ons bestuurslid Ir. Jean Pierre de Warimont. Start 11.00 uur eetcafé Riekelt, Rijksweg 184 Rijckholt. Kosten 5€, ter plekke te betalen.

www.eugenedubois.org/nl/stichting-eugene-dubois-activiteiten-mei-september-2017

HET BESTUUR

Voorzitter: Vacature
Penningmeester: Vacature

Secretaris: Jacques Piters
Vogelzang 15
6245 BS Eijsden tel. 06 445 91 557

Lid: Harry Fekkers
Sint Jozefstraat 31
6245 LK Eijsden (Oost-Maarland).

Vicevoorzitter Maarten v.d. Sande
Jekerstraat 7-A02
6211 NR Maastricht tel. 043 409 48 61

Lid Suzanne van de Wiel
Reijershaag 77
6228 HB Maastricht tel. 043 361 17 18

Verenigingslokaal: "De Dassenburcht"
Kampweg 45
6247 AR Gronsveld

Werkgroepcoördinatoren/Contactpersonen:

Daslicht/Venel	Jean Creuwels	361 61 95
"De Woelratten"	Maarten v.d. Sande	409 48 61
Lezingen	Jean Creuwels	361 61 95
Vogels	Philippe Meijer	457 23 70
Wandelingen	vacature	
Korte wandelingen	An van Santen	409 46 72
Flora groep	Tineke de Jong	352 11 09
Gebouw	vacature	
Redactie Mededelingenblad	Peter De Bie	409 46 77

Kosten Lidmaatschap € 11,50 per persoon per jaar

Betalingen t.n.v. IVN-Eijsden:

Giro rekening: NL05 INGB 0000 927056 Onder vermelding van reden betaling.

Website: www.ivn.nl/afdeling/eijsden

Disclaimer:

De redactie wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor inhoud of strekking van niet-redactionele bijdragen. Met toezending van een artikel draagt de auteur uitdrukkelijk de rechten over aan de redactie. Indien nodig kan door redigeren de toegezonden bijdrage –bij voorkeur i.o.m. de auteur- worden aangepast c.q. ingekort. De redactie behoudt zich uitdrukkelijk het recht voor om artikelen zonder opgaaf van redenen te weigeren.

Verschijningsdata en sluitingstermijn:

Verschijningsdata zijn:

half maart, half juni, half sept. en half dec.

De inzendtermijn voor kopij sluit op resp.

5 maart, 5 juni, 5 september en 5 december.

Kopij bij voorkeur aanleveren per e-mail:

de.wissel.ivn-eijsden@home.nl .